

לקוטי תורה • פרשת צו • מאמר 4

והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה...

”ואור הלבנה יהיה כאור החמה”

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/likutei-torah/tzav/4](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/tzav/4)

1 והיה אור הלכנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים וגו' (בישעיה ס"י ל').

"ואור הלכנה יהיה כאור החמה, ואור החמה יהיה שבעתיים, כאור שבעת הימים" וגו' (ישעיהו, פרק ל').

הנה כאור שבעת הימים פי' במדרש רבה סדר בא ס"פ י"ח כאור שכרא הקב"ה בתחלה וגנוז בגן עדן, והנה שבעת ימי בראשית הם ז"ת [ז' תחתונות] דעתיק כמ"ש הרח"ו [הרבי חיים ויטאל] הובא במק"מ [במקדש מלך] ס"פ מצורע.

"כאור שבעת הימים" מתפרש במדרש רבה, סדר בא, בסוף פרק י"ח: כאור שכרא הקדוש ברוך הוא בתחילה וגנוז בגן עדן. ושבעת ימי בראשית הם שבע הספירות התחתונות של עתיק, כפי שכתב רבי חיים ויטאל, והובאו דבריו במקדש מלך בסוף פרשת מצורע.

2 ואור שבעת הימים פי' האור והחיות של ז"ת [ז' תחתונות] והיינו בחי' ג"ר [ג' ראשונות] דעתיק כי חכמה נק'

אור וכמ"ש בביאור ע"פ לבבתני כו'

"אור שבעת הימים" פירושו האור והחיות של שבע הספירות התחתונות, כלומר בחינת שלוש הספירות הראשונות של עתיק, שכן חכמה נקראת "אור", כפי שמוסבר בביאור על הפסוק "לִבְבָתְנִי" וכו'.

והוא למעלה מבחי' שבעת הימים עצמן וע"ז נאמר המתנשא מימות עולם ימות עולם הם שבעת ימי בראשית שהם ז"ת [ז' תחתונות] דעתיק ועל הג"ר [הג' ראשונות] כתי' [כתיב] המתנשא מימות עולם.

והוא למעלה מבחינת שבעת הימים עצמם. על כך נאמר: "המתנשא מימות עולם". "ימות עולם" הם שבעת ימי בראשית, שהם שבע הספירות התחתונות של עתיק; ועל שלוש הספירות הראשונות נאמר "המתנשא מימות עולם".

3 והענין דהנה אנו אומרים מהרה ישמע כו' קול חתן וקול כלה, כי האידנא ליכא קול כלה כמ"ש

נאלמתי דומיה וכרחל נאלמה שאין לה בחי' דבור בקול

ביאור הענין: כעת אנו אומרים: "מהרה ישמע" וכו', "קול חתן וקול כלה", שכן בזמן הזה אין קול לכלה, ככתוב: "נאלמתי דומיה", וכן "וכרחל נאלמה" — אין לה בחינת דיבור בקול.

והיינו שאין גילוי לבחי' דבור כי כל העולמות בי"ע אין ערוך לך והוא קדוש ומובדל ואין הדבור שהוא אלקות מתגלה בהם כמו שהוא באצילות בבחינת א"ס כו',

כלומר, אין גילוי של בחינת הדיבור, שכן לגבי כל העולמות בריאה, יצירה ועשיה נאמר: "אין ערוך לך"; ה' קדוש ונבדל, והדיבור, שהוא אלקות, אינו מתגלה בהם כפי שהוא מתגלה בעולם האצילות, בבחינת אין סוף וכו'.

(ועיין בע"ח [בעץ חיים] שמ"ט פ"ב [פרק ב'] ועי"ז החשמל סובבו הנוגה הקליפה הרביעית קול דממה דקה בחשאי וז"ס [וזה סוד] חש מחשמל עכ"ל [עד כאן לשונו], והיינו שהסתר והעלם של קליפת נוגה [דקליפת נוגה] גורמים שלא יתגלה בחי' הדבור עליון

(ועיינו בעץ חיים, שער מ"ט, פרק ב: "וסביב החשמל הזה סובבת הנוגה, הקליפה הרביעית, 'קול דממה דקה', בחשאי; וזה סוד חש שבחשמל", עד כאן לשונו. כלומר, ההסתר וההעלם של קליפת נוגה גורמים לכך שבחינת הדיבור העליון אינה מתגלה.

וזהו חש לשון שתיקה וכן קול דממה דקה כו' ועמ"ש ר"פ במדבר סיני שאז נק' דבר ה' בשם מדבר בתוס' [בתוספת] אות מ' פתוחה כו' ועמ"ש בד"ה ושכתי בשלום בפ"י וילך חרנה).

וזהו "חש", לשון שתיקה, וכן "קול דממה דקה" וכו'. ועיינו במה שכתוב בתחילת פרשת במדבר סיני, שאז נקרא דבר ה' בשם "מדבר", בתוספת מ"ם פתוחה וכו'. ועיינו במה שכתוב במאמר המתחיל "ושכתי בשלום", בפירוש "וילך חרנה".

ומה שהמלאכים מקדישים ומעריצים ואומרים ברוך כבוד ה' ממקומו הרי שנמשך גילוי כבוד ה' בבי"ע, אין זה כ"א כמ"ש

ומה באשר למלאכים, המקדישים, משבחים ואומרים "ברוך כבוד ה' ממקומו", ומכאן שכבוד ה' מתגלה ונמשך לעולמות בריאה, יצירה ועשיה? אין זה אלא כפי שכתוב:

ואתה קדוש יושב פי' בתי ישיבה השפלה שמשפיל א"ע [את עצמו] בחי' קדוש להיות יושב ונמשך למטה ע"י תהלות ישראל דוקא

"ואתה קדוש יושב" — פירושו בחינת ישיבה, שהיא השפלה: בחינת "קדוש" משפילה את עצמה כדי לשבת ולהימשך למטה, וזאת דווקא באמצעות "תהלות ישראל".

(וכמ"ל [וכמה שכתוב לעיל] ע"פ לבבתי הנ"ל דאע"פ [דאף על פי] שנאמר והחיות נושאות את הכסא היינו הכסא דוקא אבל לא נמשך גילוי בחי' אדם שעל הכסא אלא ע"י בכל מאדך שבנש"י [שבנשמות ישראל] מאד אותיות אדם).

(וכפי שנתבאר לעיל על הפסוק "לבבתי" הנזכר לעיל: אף שנאמר "והחיות נושאות את הכיסא", הרי זה הכיסא דווקא; אך גילוי בחינת אדם שעל הכיסא נמשך רק באמצעות "בכל מאדך" שבנשמות ישראל — "מאד" באותיות "אדם").

והוא ענין יעקב יבקע צורים במדבר (תהלים ע"ח) שכל בחי' צורים אשר במדבר בוקע ויורד קו וחוט א"ס כו',

וזהו עניינו של יעקב: "יבקע צורים במדבר" (תהלים עח, טו) — דרך כל בחינות הצורים שבמדבר בוקע ויורד הקו והחוט של אין סוף וכו'.

(בפי' וענין צורים עיין פ' בשלח דס"ד ע"א ועיין מק"מ [מקדש מלך] שם שהם בחי' גבורות, ופי' במדבר היינו כמש"ל [כמה שכתוב לעיל]). כי בבחי' יעקב כתיב ויזרח לו השמש שזרח ובא לו אור א"ס.

(על פירושם וענינם של "צורים" ראו [בזוהר], פרשת בשלח, דף ס"ד ע"א, וכן במקדש מלך שם, שהם בחינת גבורות; ופירוש "במדבר" הוא כפי שנכתב לעיל.) שכן בבחינת יעקב נאמר: "ויזרח לו השמש" — אור אין סוף זרחה ובא אליו.

והנה בשמש כתיב לשמש שם אהל בהם והוא כחתן שבחי' השמש דומה לחתן חות דרגא ובחי' חתן הוא גי' בחי' יעקב כי כמה בקיעות יש ביעקב ויבקע.

והנה על השמש נאמר: "לשמש שם אהל בהם והוא כחתן"; בחינת השמש דומה לחתן — "חות דרגא", רד מדרגה. וגם בחינת חתן היא בחינת יעקב, שכן ביעקב יש כמה בקיעות — "ויבקע".

יצא יצא יעקב כמה יציאות (עיין בע"ח [בעץ חיים] של"א) וגם הכשבים הפריד יעקב כו' (עיין בלק"ת [בלקוטי תורה] [להאריז"ל]) ס"פ ויצא ועמשל"ק [ועיין מה שכתוב לקמן] בד"ה והניף הכהן אותם).

"יצא יצא יעקב" — כמה יציאות (ראו עץ חיים, שער ל"א). וגם "והכשבים הפריד יעקב" וכו' (ראו ליקוטי תורה [של האריז"ל], בסוף פרשת ויצא; וכן את מה שנכתב להלן, במאמר המתחיל "והניף הכהן אותם").

ולכן אומרים קול מצהלות חתנים ב' בחינות חתנים כי בכל בחינה מעולם ועד עולם פרסא מפסקת ויעקב בוקע הפרסא כו' (ועמש"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] ע"פ שיר השירים ביאור ענין ב' בחי' חתנים).

ולכן אומרים "קול מצהלות חתנים" — שתי בחינות של חתנים. שכן בכל בחינה, ממדרגה לעולם ועד עולם, מפסיקה פרסא; ויעקב בוקע את הפרסא וכו' (וראו את מה שנכתב לעיל על הפסוק "שיר השירים", בביאור עניינן של שתי בחינות החתנים).

ובחי' כלה כלתה נפשי המקבלת אור א"ס היא בבחי' נאלמה בזמן הגלות שאין לה לפני מי לדבר ולהתגלות מפני גשמיות העולם לגבי אור א"ס שמעלימים ומסתירים.

ובחינת הכלה — "כלתה נפשי" — המקבלת את אור אין סוף, היא במצב של "נאלמה" בזמן הגלות: אין לה לפני מי לדבר ולהתגלות, בגלל גשמיות העולם, המעלימה ומסתירה ביחס לאור אין סוף.

משא"כ לע"ל [לעתיד לבוא] ונגלה כבוד ה' הוא אור א"ס הסוכ"ע שיהיה גילוי אור א"ס אזי יהיה קול כלה
קול היא המשכה בבחי' גילוי

אבל לעתיד לבוא, "ונגלה כבוד ה'" — זהו אור אין סוף הסובב כל עלמין. כשתהיה התגלות של אור אין סוף, יהיה
אז "קול כלה". קול הוא המשכה באופן של גילוי.

וגם קול חתן יתגלה כי כעת גם קול חתן אינו בגילוי מאחר שאינו בא לבחי' גילוי באותיות הדבור כו'
וגם "קול חתן" יתגלה, כי כעת גם קול החתן אינו בגילוי, מאחר שאינו מגיע לבחינת גילוי באותיות הדיבור וכו'.

[ועיין בפרשה תזריע דמ"ב סע"א [סוף עמוד א] דלאו אורחיה ובמ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] שם ועי"ל [ועוד
יש לומר] כו' דאע"ג [דאף על גב] כו' כי אין אופן כו'.

[וראו [בזוהר], פרשת תזריע, דף מ"ב ע"א: "דלאו אורחיה", וכן את מה שכתב הרמ"ז שם: "ועוד יש לומר" וכו',
"שאף על גב" וכו', "כי אין אופן" וכו').

או י"ל [יש לומר] עפמ"ש [על פי מה שכתוב] ס"פ בחקתי דקט"ו ע"ב והוות דיירי בשוקא דבורסקי כו' וכמ"ש
סד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא דלכך אין שום שם במגלת אסתר והיינו שאין קול חתן וכלה בגילוי
עכשיו כ"א מלובשים בהעלם כו' ע"ש)

או אפשר להסביר על פי מה שכתוב בסוף [הזוהר], פרשת בחוקותי, דף קט"ו ע"ב: "והייתה דרה בשוק של בורסקי"
וכו'; וכפי שכתוב בסוף המאמר המתחיל "חייב אדם לבסומי בפוריא", שזו הסיבה לכך שאין במגילת אסתר שום שם
[של ה']]. כלומר, קול החתן והכלה אינו מתגלה עכשיו, אלא הם מלובשים בהסתר וכו'. עיינו שם.

ולע"ל [ולעתיד לבוא] יתגלה קול מצהלות חתנים ב' חתנים הנ"ל (וזהו עת לחשות ועת לדבר שעכשיו עת
לחשות והיינו מצד חש דחשמל המסתיר ולע"ל [ולעתיד לבוא] שיתברר ק"נ [קליפת נוגה] יהיה עת לדבר
וזהו מל):

ולעתיד לבוא יתגלה "קול מצהלות חתנים" — שני החתנים שנזכרו לעיל. (וזהו "עת לחשות ועת לדבר": עכשיו
היא "עת לחשות", מצד ה"חש" שבחשמל, המסתיר; ולעתיד לבוא, לאחר שקליפת נוגה תתברר, תהיה "עת לדבר",
וזהו "מל").

4 ב וגם בבחי' נערים ממשלה נגינתם ב' בחי' נערים הא' הוא יוסף שנק' נער כמ"ש והוא נער את בני
בלהה ואת בני זלפה נשי אביו

2. וגם בבחינת "נערים ממשלה נגינתם" יש שתי בחינות של נערים. הראשונה היא יוסף, שנקרא נער, כמו שנאמר:
"והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו",

כי גם בני בלהה שהם בחיי שוקין וירכין גד שוקא ימינא כוי לבר מגופא כוי עכ"ז [עם כל זה] הם מנשי אביו בחיי בקיעה הנ"ל.

מפני שאף בני בלהה, שהם בחינת השוקיים והירכיים — "גד שוקא ימינא" וכו', "לבר מגופא" וכו' — הם בכל זאת "נשי אביו", בחינת הבקיעה שנזכרה לעיל.

ולכך נאמר באשר וטובל בשמן רגלו שאע"פ [שאף על פי] שהוא בבחי' רגלו מ"מ טובל הוא בשמן בחי' חכמה, וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] תקוע אלפא לשמן ואשה חכמה התקועית ותקוע הוא מנחלת שבט אשר

ולכן נאמר על אשר: "וטובל בשמן רגלו": אף שהוא בבחינת "רגלו", בכל זאת הוא טובל בשמן, בחינת חכמה. וכמאמר חז"ל: "תקוע אלפא לשמן", וכן "אשה חכמה" — האשה התקועית; ותקוע היא מנחלת שבט אשר.

ולכן נאמר ביוסף והוא נער את בני בלהה כוי וזהו בחי' נער עליון דאצילות (כדפי' בפ' וישב דקפ"ב ע"ב).

ולכן נאמר ביוסף: "והוא נער את בני בלהה" וכו'. וזהו בחינת הנער העליון שבאצילות, כפי שנתבאר [בזוהר], פרשת וישב, דף קפ"ב ע"ב.

וענין בחי' נער זה היינו ע"ד כרוב אחד מקצה מזה הוא קצה אא"ס [אור אין סוף] שבז"א ונקי' כרוב ואנפי זוטרי שזהו בחינת נער והיינו כשנצמצם השפע בבחי' נה"י [נצח הוד יסוד] דז"א להתלבש אח"כ במלי'.

ועניינה של בחינת נער זו היא בדוגמת "כרוב אחד מקצה מזה": זהו קצה אור אין סוף שבז"א, והוא נקרא "כרוב" ו"אנפי זוטרי", כלומר בחינת נער. היינו, כשהשפע מצטמצם בבחינת נה"י דז"א, כדי להתלבש אחר כך במלכות.

ויש בחי' נער ב' ויהושע בן נון נער פני יהושע כפני לבנה חנוך לנער ע"פ דרכו הוא מט"ט [מטטרון] בעולם הבריאה ויצירה כוי

ויש בחינת נער שנייה: "ויהושע בן נון נער"; "פני יהושע כפני לבנה"; "חנוך לנער על פי דרכו". וזהו מט"ט, בעולם הבריאה והיצירה וכו'.

ועמ"ש מזה בד"ה בכ"ה בכסלו, שכי"ז [שכל זה] יהיה בבחי' גילוי לע"ל [לעתיד לבוא] בחי' חתנים ובחי' נערים הנ"ל

ועיין כמה שנתבאר על כך בד"ה "בכ"ה בכסלו": כל זה יהיה בגילוי לעתיד לבוא — בחינת החתנים ובחינת הנערים הנזכרות לעיל.

והיינו ע"י בחי' השמחה גילוי הש"ע [הש"ע (370)] נהורין יאר ה' פניו אליך כו' וארוכתך מהרה כו' בבחי' צמיחה כו'.

והיינו על ידי בחינת השמחה, גילוי הש"ע נהורין: "יאר ה' פניו אליך" וכו', "וארוכתך מהרה" וכו', בבחינת צמיחה וכו'.

וענין חתנים מחופתם ונערים ממשתה נגינתם חופתם הוא בחי' מקיף מבינה דהיינו בעבודת ה' ע"י התבוננות בגדולת א"ס ב"ה עצמו

וענינו של "חתנים מחופתם ונערים ממשתה נגינתם": "חופתם" היא בחינת מקיף מבינה; כלומר, בעבודת ה' — באמצעות התבוננות בגדולתו של אין סוף עצמו, ברוך הוא.

(ר"ל [רוצה לומר] שמהתבוננות עצמה נולדה ונמשכה האהבה וא"צ [ואין צריך / ואינו צריך] לנגינה ושירה לעורר עיני התפעלות המדות, רק ע"י ההתבוננות עצמו יתפעל מאד. וא"כ מצהלות חתנים היינו השמחה וההתפעלות נמשך מהחופה והמקיף עצמו שהוא בחי' ההתבוננות שהבינה נק' מקיפים כמ"ש (כלומר, האהבה נולדת ונמשכת מן ההתבוננות עצמה, ואין צורך בניגון ובשירה כדי לעורר באמצעותם את התפעלות המדות; אלא ההתבוננות עצמה מעוררת אותו מאוד. ואם כן, "מצהלות חתנים" פירושו שהשמחה וההתפעלות נמשכות מן החופה ומן המקיף עצמו, שהוא בחינת ההתבוננות, שכן בינה נקראת מקיפים, כפי שמבואר

בביאור ע"פ וקבל היהודי [היהודים] ולקמן ע"פ והניף את העומר, או י"ל [יש לומר] כשהתבוננות בגדולת א"ס ב"ה עצמו הסוכ"ע אז נק' התבוננות זו בחי' מקיף וכמ"ש ע"פ טוב לחסות, וכשהתפעלות נמשך מזה זהו ענין מצהלות חתנים מחופתם).

בביאור על הפסוק "וקיבל היהודי", ולקמן על הפסוק "והניף את העומר". או אפשר לומר, שכאשר ההתבוננות היא בגדולתו של אין סוף עצמו, שהוא סובב כל עלמין, התבוננות זו נקראת בחינת מקיף, כפי שמבואר על הפסוק "טוב לחסות"; וכשהתפעלות נמשכת מכך, זהו ענין "מצהלות חתנים מחופתם".

והוא בחי' שמחה גילוי פנימית אם הבנים שמחה גילוי הש"ע [הש"ע (370)] נהורין שלמעלה מהשתלשלות או שע"ה [שעליו השלום] נהורין.

וזו בחינת השמחה: גילוי הפנימיות של "אם הבנים שמחה". השמחה היא גילוי שלוש מאות ושבעים האורות שלמעלה מהשתלשלות, או שלוש מאות ושבעים וחמישה אורות.

וזהו וישם לך שלום שלום בגימטריא שע"י שהם שע"ה [שעליו השלום] עם הכולל והוא הגורם להיות בחי' החתנים להיות בחי' יעקב יבקע כו'.

וזהו וישם לך שלום: שלום בגימטריה שלוש מאות שבעים ושש, שהם שלוש מאות שבעים וחמישה עם הכולל. וזה הגורם לכך שכחינת החתנים תהיה בחינת יעקב — "יבקע" וכו'.

וזהו קול מצהלות חתנים מחופתן שמצהלות חתנים נעשה מחופתן עצמן דהיינו מבחי' גילוי סכ"ע [סובב כל עלמין] עצמו

וזהו "קול מצהלות חתנים מחופתם": מצהלות החתנים נובעות מן החופה עצמה, כלומר מבחינת גילוי סובב כל עלמין עצמו.

(ועמ"ש בד"ה לסוסתי בענין כחתן יוצא מחופתו ובד"ה משמח חתן) ובעבודת ה' מבחי' ההתבוננות עצמו.

(ועיין במה שכתוב בדיבור המתחיל "לסוסתי" בעניין "כחתן יוצא מחופתו", ובדיבור המתחיל "משמח חתן"); ובעבודת ה' — מבחינת ההתבוננות עצמה.

אבל בעת שהם ב' בחי' נערים הנ"ל יוסף והוא נער ויהושע בן נון נער כו'

אבל כאשר מדובר בשתי בחינות הנערים שהוזכרו לעיל — יוסף, שעליו נאמר "והוא נער", וי"הושע בן נון נער" וכו',

ממשתה נגינתם נגינה הוא בחי' שירה שהיו הלויים משוררים לעורר את האהבה והיינו כשהאהבה נמשכה ונתלכשה למטה צריך לעוררה בבחי' שירה,

[הם] "משתה נגינתם". נגינה היא בחינת שירה, שהלויים היו שרים כדי לעורר את האהבה. כלומר, כאשר האהבה נמשכת ומתלבשת למטה, יש לעורר אותה באמצעות בחינת השירה.

(כענין מ"ש פ' בשלח דמ"ה ע"א לענ נבואה זיני תושבחן הוו קמייהו דנביאי למישרי עלייהו רוח נבואה וכו' כנגן המנגן וכו' בר ממשנה וכו' ע"ש ועיין בפ' ויחי דרי"ו ב').

(כמו שכתוב ב[זוהר], פרשת בשלח, דף מ"ה ע"א, בעניין הנבואה: "מיני תשבחות היו מנגנים לפני הנביאים, כדי שרוח הנבואה תשרה עליהם" וכו', "כשהמנגן מנגן" וכו', "חוץ ממשנה" וכו'. עיין שם, וכן בפרשת ויחי, דף רי"ו ע"ב.

ומזה נלמוד ונשכיל ג"כ בעבודת ה' לענין גילוי אור האהבה והיראה בלב האדם שיש מי שצריך לשיר וקול המעורר הכוונה שעייז דוקא תתעורר גילוי האהוי"ר [האהבה ויראה], ויש מי ששכלו ומדותיו גדולים יותר וא"צ [ואין צריך / ואינו צריך] כלל לזה

מכאן נלמד ונבין גם בעבודת ה', בענין גילוי אור האהבה והיראה בלבו של האדם: יש מי שזקוק לשירה ולקול המעורר את הכוונה, ורק באמצעותם מתעורר גילוי האהבה והיראה; ויש מי ששכלו ומדותיו גדולים יותר, והוא אינו זקוק לכך כלל,

אלא שעיי ההתבוננות במוחו תתעורר האהוי"ר [האהבה ויראה] בלב. וזהו ג"כ ענין יכל הוא היה אבי יושב אהל כו' ושם אחיו יובל הוא היה אבי כל תופש כנור כו',

אלא די לו בהתבוננות שבמוחו כדי לעורר את האהבה והיראה בלב. וזהו גם ענינם של "יכל הוא היה אבי יושב אהל" וכו', "ושם אחיו יובל הוא היה אבי כל תופש כנור" וכו'.

כי יושב אהל זהו בחי' לשמש שם אהל בהם והוא כחתן יוצא מחופתו שמצהלות חתנים הוא מחופתן מהאהל והמקיף עצמו וא"צ [ואין צריך / ואינו צריך] לכנור ושיר ומנגן כו'

"יושב אהל" הוא בחינת "לשמש שם אהל בהם והוא כחתן יוצא מחופתו": שמחת החתנים נובעת מחופתם, מן האוהל ומהמקיף עצמו, ולכן אין צורך בכנור, בשירה ובמנגן וכו'.

אבל בחי' יובל הוא למטה מזה דהיינו כשא"א להיות התפעלות המדות כ"א עיי נגינה ושיר כו' וכענין החילוק בין כהנים ללוים שלויים היו בשיר וכהנים בחשאי ברעותא דלכא כו' שהוא בחי' פנימית הלב.

אבל בחינת יובל נמוכה מזה: כאשר אי אפשר לעורר את המדות אלא באמצעות נגינה ושירה וכו'. זה דומה להבדל בין הכהנים ללוויים: הלוויים שרו, ואילו הכהנים עבדו בדממה, "ברעותא דלכא" וכו', שהיא בחינת פנימיות הלב.

ועמ"ש בפי' שמות בד"ה קול דודי שבחי' הראשונה נק' באר שבע כו' והיינו להיות חו"ב [חכמה ובינה] בגדולת ה' בהתרחבות גדול במוחו ומחשבתו וע"כ יכול הוא לעורר מדת האהוי"ר [האהבה ויראה] בהתגלות לבו עיי עסק המחשבה בלבד

ועיינ כמה שכתוב בפרשת שמות, בדיבור המתחיל "קול דודי", שהבחינה הראשונה נקראת באר שבע וכו': כאשר החכמה והבינה בגדולת ה' רחבות מאוד במוחו ובמחשבתו, הוא יכול לעורר את מדת האהבה והיראה שתתגלה בלבו באמצעות המחשבה לבדה;

אבל מי שמוחו קטן כו' ע"ש. ולכן א"ש [אתי שפיר] דבחי נערים שזהו בחי קטנות צ"ל ממשותה נגינתם דייקא. ועוד יובן זה דהנה בפי' וישב דקפ"ב ע"ב כ' [כתב] ה"נ [הכי נמי] אתקרי איהו בשמא דילה דכתיב והוא נער כו'

אבל מי שמוחו קטן וכו', עיין שם. לכן מובן היטב שבחינת הנערים, שהיא בחינת קטנות, צריכה דווקא להיות "משותה נגינתם". ועניין זה יובן גם מן הנאמר בזוהר, פרשת וישב, דף קפ"ב ע"ב: "כך גם הוא נקרא בשמה, כמו שכתוב: 'והוא נערי' וכו'.

הרי מובן דעיקר בחי קריאת שם נער בצדיק עליון דאצילות הוא ע"ש [על שם] המלי' שנק' כן וכמ"ש במק"מ [במקדש מלך] שם שהמלכות לפעמים נק' נער ולפעמים נק' נערה ולכך גם ז"א נק' נער כשמה כו'. מכאן מובן שהטעם העיקרי לכך שהצדיק העליון שבאצילות נקרא בשם "נער" הוא משום מלכות, שנקראת כך. וכפי שכתב שם מקדש מלך, שמלכות נקראת לפעמים "נער" ולפעמים "נערה"; ולכן גם ז"א נקרא "נער" על שמה וכו'.

ופי' וענין שהמלי' נק' נער בלא ה' מבואר בפי' בא דלי"ח ע"ב דכל זמן דלא קבילת דכר אקרי נער כו' המשמעות והעניין של כך שמלכות נקראת "נער", בלי ה"א, מוסברים בפרשת בא, דף ל"ח ע"ב: "כל זמן שלא קיבלה זכר, היא נקראת נער" וכו'.

ונתבאר הפי' ע"ז בעבודת ה' לקמן בשיר השירים ע"פ לריח שמניך דפי' עד לא קבילת היינו שעדיין לא זרח אלקות בתוך הלב ולכו אטום ככתולה כו'. וכמ"א נתבאר שזהו אף שנמשך ונתפשט ההתכוננות בלב

ההסבר לכך בעבודת ה' מובא להלן בשיר השירים, על הפסוק "לריח שמניך": "עד שלא קיבלה" פירושו שהאלקות עדיין לא האירה בתוך הלב, ולכו אטום ככתולה וכו'. ובמקום אחר מוסבר שזה כך אף שההתכוננות כבר נמשכה והתפשטה בלב,

אבל הוא בחיצוני הלב ולא נקלט בפנימית הלב ונק' אירוסין לבד וכה"ג [וכהאי גוונא] נתבאר לקמן בפי' מטות ע"פ ואשה כי תדור בפי' וענין בנעוריה בית אביה כו' וזהו ענין חסד נעוריה וכו' ע"ש.

אך היא נמצאת בחיצוניות הלב ולא נקלטה בפנימיות הלב, ונקראת רק אירוסין. כעין זה מוסבר להלן בפרשת מטות, על הפסוק "ואשה כי תדור", בענין "בנעוריה בית אביה" וכו'; וזהו ענין "חסד נעוריה" וכו', עיינו שם.

גם הנה גבי חסד נעוריק כתיב לכתך אחרי במדבר ופי' לכתך אחרי זהו בחי' אתכפיא אבל עדיין אינו בבחי' לאהפכא חשוכא לנהורא שיהיה גילוי פנימית נקודת הלב כמש"ל [כמה שכתוב לעיל] באריכות ע"פ זכור את אשר עשה לך עמלק כו'.

גם על "חסד נעוריק" נאמר "לכתך אחרי במדבר", ופירוש "לכתך אחרי" הוא בחינת אתכפיא, אך עדיין אין זו בחינת הפיכת חושך לאור, שבה מתגלה פנימיות נקודת הלב, כפי שהוסבר לעיל בהרחבה על הפסוק "זכור את אשר עשה לך עמלק" וכו'.

ולכן מכ"ז [מכל זה] יובן דבבחי' ומדרגת זו שנק' נערים צריך ליגיעה רבה ועצות לעורר האהבה וזהו ענין ונערים ממשותה נגינתם שהקול והנעימה מעורר הכוונה משא"כ גבי חתנים א"צ [אין צריך / אינו צריך] לזה כי פנימית הלב מתאחדת עם המוח בבחי' תרין ריעין דלא מתפרשין).

לכן מכל האמור מובן שבבחינה ובמדרגה זו, הנקראת "נערים", דרושים יגיעה רבה ועצות כדי לעורר את האהבה. וזהו ענין "ונערים ממשותה נגינתם": הקול והנעימה מעוררים את הכוונה. לעומת זאת, אצל חתנים אין צורך בכך, כי פנימיות הלב מתאחדת עם המוח בבחינת "תרין ריעין דלא מתפרשין".

ושירה היא על היין נכנס יין יצא סוד מהעלם לגילוי וזהו ממשותה נגינתם נגינה ומשתה יין והשירה נאמרת על היין: "נכנס יין יצא סוד" — מן ההעלם אל הגילוי. וזהו "ממשותה נגינתם": נגינה ומשתה יין.

אבל החתנים הם למעלה מבחי' יין אלא מחופתם עצמם וזהו אכלו רעים לעילא שתו ושכרו דודים לתתא כי לתתא בבחי' דודים צ"ל שתו ושכרו משא"כ למעלה בבחי' רעים כו'

אך החתנים הם למעלה מבחינת יין, אלא שמחתם באה מהחופה עצמה. וזהו "אכלו רעים" — למעלה; "שתו ושכרו דודים" — למטה. למטה, בבחינת "דודים", צריך "שתו ושכרו", ואילו למעלה, בבחינת "רעים" וכו'.

(ועמ"ש סד"ה באתי לגני בענין רעים ודודים ומ"ש בד"ה לבכתני מענין בחי' אחותי ובחי' כלה ובמ"א נת' [נתבאר] דשבת הוא בחי' אכלו רעים ויו"ט [ויום טוב] הוא בחי' שתו ושכרו דודים):

(ועיינו במה שנכתב בסוף המאמר הפותח "באתי לגני" בענין רעים ודודים, ובמה שנכתב במאמר הפותח "לבכתני" בענין בחינת אחותי ובחינת כלה. ובמקום אחר מוסבר ששבת היא בחינת "אכלו רעים", ויום טוב הוא בחינת "שתו ושכרו דודים").

5 ג ואחר כ"ז [כל זה] יובן פי' והיה אור הלבנה כו', דהנה איתא נערים פני זקנים ילבינו, כי

3. לאחר כל האמור יובן פירוש "והיה אור הלבנה וגו'". שכן נאמר: "נערים פני זקנים ילבינו". כי

הנה זקנים הוא כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] איזהו זקן שקנה חכמה, קנין הוא המשכה מהעלם אל הגילוי ומקור המשכת חו"ב [חכמה ובינה] הוא מדיקנא

"זקנים" הם כפי שאמרו חז"ל: "איזהו זקן? זה שקנה חכמה". קניין הוא המשכה מן העלם אל הגילוי; ומקור המשכת חכמה ובינה הוא מן הדיקנא

דא"א אבא יונק ממזל השמיני ואימא ממזל הי"ג וזהו זקן שקנה חכמה שקנין והתהוות החכמה נמשך מבחי דיקנא.

של אריך אנפין: אבא יונק מן המזל השמיני, ואמא מן המזל השלושה עשר. וזהו "זקן שקנה חכמה", שכן קניין החכמה והתהוותה נמשכים מבחינת הדיקנא.

6 וזהו והחכמה מאין תמצא מבחי שאין ערוך שהוא רק בחי שערות וכמ"ש בד"ה ועשית בגדי קדש כו'. וזהו "והחכמה, מאין תמצא?" — מבחינה שאין לה ערך [אליה], והיא בחינת שערות בלבד, כפי שמוסבר במאמר המתחיל "ועשית בגדי קודש" וכו'.

וגם שערות אלו הן הן הלכות התורה ושער רישיה כעמר נקא וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] כמ"ת [במתן תורה] נדמה להם כזקן כו'

ושערות אלו הן גם הלכות התורה עצמן: "ושער ראשו כצמר נקי"; וכמאמר חז"ל, שבשעת מתן תורה נדמה להם כזקן וכו'.

והנה השערות והדיקנא שרשה ממו"ס [ממוחא סתימאה] אכן נמשכה רק מבחי ז"ת [ז' תחתונות] דמו"ס [דמוחא סתימאה] עד"מ השערות באדם הן

והנה, השערות והזקן שורשם במוחא סתימאה, אבל הם נמשכים רק מבחינת שבע התחתונות של מוחא סתימאה. לשם משל, שערות האדם הן

רק בחי צומח, וצומח הן בחי ז"ת [ז' תחתונות] שהם המדות כו' ולכן זקנה ושיבה הוא בן ע' [שבעים] שנה שהם ז' מדות הכלולים כל אחד מעשרה.

רק מבחינת הצומח, והצומח הוא בחינת שבע התחתונות, שהן המדות וכו'. לכן זקנה ושיבה הן בגיל שבעים שנה: שבע המדות, שכל אחת מהן כלולה מעשר.

7 והנה הנערים הם למטה הרבה מבחי' ומדרגת זקן כמובן ע"פ הנ"ל. אך לע"ל [לעתיד לבוא] שיהיה עליות העולמות ע"ז אמר נערים פני זקנים ילבינו שגם בחי' הנערים יתעלו כ"כ [כל כך] עד שיהיו למעלה מבחי' זקן שקנה חכמה

והנה הנערים נמוכים בהרבה מבחינתם ומדרגתם של הזקנים, כפי שמוכן מן הדברים שנאמרו לעיל. אבל לעתיד לבוא, כאשר תהיה עליית העולמות, על כך נאמר: "נערים פני זקנים ילבינו" — גם בחינת הנערים תתרומם כל כך, עד שתהיה למעלה מבחינת "זקן שקנה חכמה".

(ועד"ז אפשר לומר מש"ש [מה שכתוב שם] בת קמה באמה הוא כמ"ש במ"א ע"פ רני ושמחי בת כו' שיש ג' מדרגות לא זו מחבבה עד שקראה בתי ואח"כ אחותי ואח"כ אמי כו')

(על דרך זו אפשר להסביר את מה שנאמר שם, "בת קמה באמה": הדבר הוא כפי שמבואר במקום אחר על הפסוק "רני ושמחי בת" וכו', שיש שלוש מדרגות: "לא זו מחבבה עד שקראה בתי", ואחר כך "אחותי", ואחר כך "אמי" וכו'.

ולעתיד כתיב רני ושמחי בת שבחי' בת תתעלה ביתר שאת ולהיות אחעט"ב [אשת חיל עטרת בעלה] וזהו בת קמה באמה והיינו ג"כ ענין וכלה בחמותה וע"ד מ"ש בפי' שלח דקע"א ע"פ והיה כיום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצים אל הים הקדמוני).

ולעתיד לבוא נאמר: "רני ושמחי בת": בחינת "בת" תתרומם במידה יתרה ותהיה "אשת חיל עטרת בעלה". וזהו "בת קמה באמה", וזהו גם ענין "וכלה בחמותה". והוא על דרך מה שנאמר בפרשת שלח, דף קע"א, על הפסוק "והיה כיום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצים אל הים הקדמוני").

והענין כמ"ש (בישעיה ס"ה כ' [כתב]) הנער בן מאה שנה ימות פי' שבחי' הנער יתעלה כ"כ [כל כך] עד שיהיה בן מאה שנה שהוא למעלה מבחי' ומדרגת זקנה ושיבה דעכשיו שהוא בן ע' [שבעים] שנה דהיינו ז"ת [ז' תחתונות] דכתר,

והענין הוא כפי שנאמר (בישעיהו, פרק ס"ה, פסוק כ'): "הנער בן מאה שנה ימות". פירוש הדבר הוא שבחינת הנער תתרומם כל כך, עד שתהיה בת מאה שנה — למעלה מבחינת ומדרגת הזקנה והשיבה של עכשיו, שהיא בגיל שבעים, כלומר שבע הספירות התחתונות של כתר.

אבל בן מאה שנה היינו גם ג"ר [ג' ראשונות] דכתר עם ז"ת [ז' תחתונות] שהם ע"ס [עשר ספירות] דכתר הכלולים מעשר וכמ"ש בפי' חיי שרה דקכ"ג ע"א

אבל "בן מאה שנה" פירושו שגם שלוש הספירות הראשונות של כתר מצטרפות לשבע התחתונות, והן עשר הספירות של כתר, שכל אחת מהן כלולה מעשר, כפי שנאמר בפרשת חיי שרה, דף קכ"ג ע"א:

קב"ה [קודשא בריך הוא] דאתכליל מאתר עילאה סתימא דכל סתימא במאה ברזא דמאה ברכאן כו' וא"כ יהיו אז בחיי נערים למעלה מבחי' זקן דעתה שהוא בחי' ז"ת [ז' תחתונות] דמו"ס [דמוחא סתימאה].

"הקב"ה, שנכלל מן המקום העליון, הנסתר מכל נסתר, במאה, בסוד מאה ברכות" וכו'. ואם כן, בחינת הנערים תהיה אז למעלה מבחינת הזקן של עכשיו, שהיא בחינת שבע הספירות התחתונות של מוחא סתימאה.

8 ועיין פע"ח [פרי עץ חיים] שער חג השבועות פ"א משי"ש [מה שכתוב שם] בפ"י משנה זו בן ה' שנים כו' עד בן ע' [שבעים] שנה כו'

ועיינו בפרי עץ חיים, שער חג השבועות, פרק א, במה שכתוב שם בפירוש המשנה "בן חמש שנים" וכו', עד "בן שבעים שנה" וכו':

הוא כשעולה הז"א בדיקנא דא"א כו' וא"כ מובן דבן מאה שנה הוא בחי' גבוה יותר הרבה והיינו כנ"ל ושם יהיה עליות ומדרגת בחי' הנער כו'.

היינו כשז"א עולה בזקן של אריך אנפין וכו'. ואם כן, מובן ש"בן מאה שנה" הוא בחינה גבוהה הרבה יותר, וכפי שהוזכר לעיל; ושם יהיו העליות ומדרגת בחינת הנער וכו'.

9 וזהו שאמרו קנה חכמה קנה בינה ב"פ [ב' פעמים] קנה גימטריא יש, והנה יש הוא חצי מתרי"ך אורות דכתר ופ"י חצי היינו

וזהו שנאמר: "רכוש חכמה, רכוש בינה": פעמיים "רכוש" עולה בגימטריה יש [310]. והנה, יש הוא מחצית מ"620 האורות שבכתר. פירוש "מחצית" הוא

כי הכתר שבכל ספירה נחשב הוא לבדו נגד כל ה"ט"ס [ה"ט ספירות] שבהספירה ע"ד רגלי החיות כנגד כולן כו'

שהכתר שבכל ספירה נחשב, בפני עצמו, כשווה לכל תשע הספירות שבאותה ספירה, בדומה ל"רגלי החיות כנגד כולן" וכו'.

וכן גם בכתר עצמו שכלול מע"ס [מעשר ספירות] הנה ה"ט"ס [ה"ט ספירות] שבו מחכמה עד המל' נחשבים למחצה, והכתר שבכתר הוא לבדו כנגד כולן

וכך גם בכתר עצמו, שכלול מעשר ספירות: תשע הספירות שבו, מחכמה ועד מלכות, נחשבות למחצית אחת, והכתר שבכתר לבדו שווה לכולן.

ולכן אמר דשרש חו"ב [חכמה ובינה] נק' קנה חכמה קנה בינה שהוא גימטריא יש והיינו חצי התחתון דכתר

ולכן נאמר ששורש חכמה ובינה נקרא "רכוש חכמה, רכוש בינה", שעולה בגימטריא יש; כלומר, הוא המחצית התחתונה של הכתר.

אבל העלייה דלע"ל [דלעתיד לבוא] שיתעלה הנער להיות בבחי' בן מאה דר"ל [דרוצה לומר] לבחי' הכתר שבכתר כנ"ל א"כ יתעלה גם בבחי' חצי העליון דכתר שלמעלה מעלה מבחי' חצי התחתון שהוא שרש בחי' ומדרגת זקנים עתה.

אבל העלייה שתהיה לעתיד לבוא, כשהנער יתעלה להיות בבחינת "בן מאה שנה", כלומר לבחינת הכתר שבכתר, כפי שנתבאר לעיל, פירושה שהוא יתעלה גם לבחינת המחצית העליונה של הכתר, הגבוהה לאין ערוך מן המחצית התחתונה, שהיא שורש הבחינה והמדרגה של הזקנים כיום.

10 ופי' ב' חצאין אלו היינו כי הכתר הוא הממוצע בין המאציל לנאצלים ויש בו ב' בחינות הבחי' התחתונה שבו הוא מה שהוא שרש וראש הנאצלים.

פירושם של שני חצאים אלה הוא שכתר הוא הממוצע בין המאציל לנאצלים, ויש בו שתי בחינות. הבחינה התחתונה שבו היא היותו השורש והראש של הנאצלים.

והבחינה העליונה שבו היינו הארת אור א"ס בחי' תחתונה שבמאציל כו' וכמ"ש בביאור ע"פ שחורה אני ונאווה וכד"ה יו"ט [יום טוב] של ר"ה [ראש השנה] שחל להיות בשבת.

והבחינה העליונה שבו היא הארת אור אין סוף, הבחינה התחתונה שבמאציל וכו', כפי שמבואר בביאור על הפסוק "שחורה אני ונאווה", ובמאמר המתחיל "יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת".

11 והיינו כי בחי' נער הוא בחי' יוסף שהוא יסוד ז"א יתעלה ביסוד דעתיק וגם למעלה יותר וכמ"ש כלומר, בחינת הנער היא בחינת יוסף, שהוא יסוד של ז"א, והוא עתיד להתעלות ליסוד של עתיק, ואף למעלה מזה, כפי שנאמר,

הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד אותיות אדם בחי' א"ק [אדם קדמון]. וזהו והיה אור הלכנה כאור החמה כי חמה ולכנה הן בחי' ב' נערים הנ"ל

"הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד": האותיות של "מאד" הן "אדם", בחינת אדם קדמון. וזהו "והיה אור הלכנה כאור החמה", שכן החמה והלכנה הן שתי בחינות הנערים שהוזכרו לעיל:

כי יהושע בן נון נער ופני יהושע כפני לבנה ויוסף שהוא יסוד נקי ג"כ חמה וכמו שהחמה משפיע ללבנה כך יוסף הוא המשביר כו'.

שהרי "יהושע בן נון נער", ו"פני יהושע כפני לבנה"; ויוסף, שהוא יסוד, נקרא גם חמה. וכשם שהחמה משפיעה ללבנה, כך יוסף הוא "המשביר" וכו'.

12 ובפי שמות ד"ג ע"ב שמש דא הוא ברית קדישא כו', וגם נאמר והנה השמש והירח כו'

ובפרשת שמות, דף ג ע"ב, נאמר: "שמש — זהו הברית הקדושה" וכו'. וכן נאמר: "והנה השמש והירח" וכו',

משתחוים לי ולעתידי תתעלה המלי' שהיא בחי' לבנה שעכשיו לית לה מגרמה כלום רק שמקבלת מאור החמה

"משתחוים לי". ולעתידי תתעלה מלכות, שהיא בחינת הלבנה, שבעת "אין לה משלה כלום", אלא היא מקבלת מאור החמה.

הנה לעתידי תתעלה להיות כאור החמה שיהיה לה אור עצמי כמו אור החמה ואור החמה יסוד ז"א יתעלה ביסוד דעתיק ולמעלה יותר

כעת, לעתידי היא תתעלה להיות כאור החמה, כך שיהיה לה אור משלה, כמו אור החמה. ואור החמה — יסוד ז"א — יתעלה ליסוד דעתיק, ואף למעלה מזה,

(ביסוד דא"ק [דאדם קדמון] כו') עד שיהיה שבעתים כאור שבעת הימים פי' אור שבעת הימים היינו ג"ר גי'

ראשונות] דעתיק כמשי"ל [כמה שכתוב לעיל]

(ליסוד דא"ק וכו'), עד שיהיה "שבעתיים כאור שבעת הימים". "אור שבעת הימים" פירושו ג"ר דעתיק, כפי שהוסבר לעיל;

והוא יתעלה שבעתים כאור שבעת הימים וכנ"ל בפ"י וגבה מאד ובפ"י והיה אור הלבנה כאור החמה יש ב' פירושים א' שאור הלבנה יהיה

והוא יתעלה "שבעתיים כאור שבעת הימים", כפי שנתבאר לעיל בפירוש "וגבה מאד". לפסוק "והיה אור הלבנה כאור החמה" יש שני פירושים. הראשון: שאור הלבנה יהיה

כמו אור החמה דעתה הב' שגם אור הלבנה יהיה כמו אור החמה דלעתידי שהוא שבעתים כאור שבעת הימים.

כאור החמה של עכשיו. השני: שגם אור הלבנה יהיה כאור החמה שלעתידי, שיהיה "שבעתיים כאור שבעת הימים".

(ועיין בפע"ח [בפרי עץ חיים] סוף שער הפורים במ"ש וז"ס [וזה סוד] צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם כו' וז"ש [וזהו שכתוב] והיה אור הלבנה כו' ויהיו שוין כו' וזה לימות המשיח כו' ע"ש):
(ועיינו בפרי עץ חיים, בסוף שער הפורים, במה שכתוב: "וזה סוד צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם" וכו'; וזהו שכתוב "והיה אור הלבנה" וכו', "ויהיו שווים" וכו', "וזה לימות המשיח" וכו'. עיינו שם.)

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/tzav/4

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק